

คู่มือการเปิดจุดผ่านแดน
ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

กองการต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
มิถุนายน ๒๕๖๑

คำนำ

กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน การวางแผนปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศ งานความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ งานเกี่ยวกับกิจการต่างประเทศและระหว่างประเทศ และการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเนื่องด้วยประเทศไทยมีเขตแดนทางบกติดกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสิ้น ๕,๖๕๖ กิโลเมตร ประกอบด้วยเมียนมา จำนวน ๑๐ จังหวัด ความยาว ๒,๔๐๑ กิโลเมตร ด้านลาวจำนวน ๑๒ จังหวัด ความยาว ๑,๘๑๐ กิโลเมตร ด้านกัมพูชาจำนวน ๗ จังหวัด ความยาว ๗๙๘ กิโลเมตร และด้านมาเลเซีย จำนวน ๔ จังหวัดความยาว ๖๔๗ กิโลเมตรรวมจังหวัด ที่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมดจำนวน ๓๑ จังหวัด ดังนั้นจังหวัดจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับหน่วยงานปกครองในภูมิภาคและท้องถิ่นของประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

การเปิดจุดผ่านแดน เป็นภารกิจภายใต้กลุ่มงานความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นงานเสริมสร้างความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะทวิภาคี โดยการประสานความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างกันเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นประตูทางออกสำคัญที่จะนำไปสู่เรื่องการค้าชายแดน การส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น การเดินทางผ่านแดนระหว่างกัน อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอนาคต โดยที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบในการออกประกาศการเปิดจุดผ่านแดน ตามอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๑ และ มาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

ดังนั้น กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงได้จัดทำคู่มือการเปิดจุดผ่านแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยนำเสนอหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาและยกระดับจุดผ่านแดน และเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดเตรียมฐานข้อมูล/การพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นด้านการค้าชายแดนต่อไป

กองการต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
มิถุนายน ๒๕๖๑

สารบัญ

หน้า

คำนำ

❖ ข้อมูลสำคัญของกระบวนการ	๑
● ความสำคัญของกระบวนการ	๑
● หน่วยดำเนินการ	๑
● ผลผลิตของกระบวนการ มาตรฐานของผลผลิต เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการ	๑
● ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๒
● ข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการ	๒
● ความท้าทาย (ความยาก) ของกระบวนการ	๓
● แนวทางในการออกแบบกระบวนการ (Flow Chart)	๓
● ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานตามกระบวนการที่ผ่านมา	๙
❖ กระบวนการดำเนินงาน	๑๐
● ผัง SIPOC	๑๐
● คำอธิบาย SIPOC	๑๐
● ขั้นตอนกระบวนการ	๑๐

ข้อมูลสำคัญของกระบวนการ

๑. ความสำคัญของกระบวนการขับเคลื่อนการเปิดจุดผ่านแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

รัฐบาลมีนโยบายให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชายแดนและการสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ส่งเสริมการค้า การลงทุน และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจึงมีภารกิจในการดำเนินการด้านการต่างประเทศ เสริมสร้างความสัมพันธ์ ติดตาม และประสานงานกับองค์การหรือหน่วยงานด้านความช่วยเหลือและร่วมมือทางด้านกิจการชายแดน ผู้อพยพ และผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยมีกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการสนับสนุนภารกิจดังกล่าว

กระบวนการการเปิด/ยกระดับ จุดผ่านแดน ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นกรอบแนวทางที่สำคัญในการดำเนินการเปิดหรือยกระดับจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ อันเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประกอบการเตรียมข้อมูลหรือเตรียมความพร้อมในการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการเปิดหรือยกระดับจุดผ่านแดนตามหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ ที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติกำหนด

๒. หน่วยดำเนินงาน

๒.๑ หน่วยดำเนินงาน คือกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๒.๒ หน่วยงานสนับสนุน

๒.๒.๑ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย คือ จังหวัดชายแดนติดกับเมียนมา ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ๓๑ จังหวัด

๒.๒.๒ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ ฯลฯ

๓. ผลผลิตของกระบวนการมาตรฐานของผลผลิต เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการ

๓.๑ ผลผลิตของกระบวนการ(เชิงคุณภาพ/ปริมาณ)

- การเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดนในจุดที่มีความพร้อม เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพิจารณาการเปิด ระบุ หรือปิดจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กำหนด

๓.๒ มาตรฐานของผลผลิต

- การเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว สมบูรณ์ตามกฎหมาย
- จุดผ่านแดนได้มาตรฐานสากล

๓ .๓ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการ

- เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบคู่ขนานร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มมูลค่าการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้มากขึ้น และอำนวยความสะดวกในการสัญจรข้ามแดน และการคมนาคมขนส่ง

- เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงบริเวณชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน
- เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

๔. ผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๔.๑ ผู้รับบริการ คือ จังหวัดชายแดน ๓๑ จังหวัด

๔.๒ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

๕. ข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการ

๕.๑ ความ ต้องการของผู้รับบริการจังหวัดชายแดนคาดหวังว่าข้อเสนอการเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดน จะผ่านการพิจารณาให้ความเป็นชอบ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว สมบูรณ์ตามกฎหมาย

๕.๒ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาครัฐ ต้องการให้การเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดน นำมาซึ่ง การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ช่วยส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ ส่วนภาคเอกชนและภาคประชาชน ต้องการให้จุดผ่านแดนได้มาตรฐานสากล มีการบริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop services) ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งศุลกากร (Customs) ตรวจคนเข้าเมือง (Immigration) กักกันพืชสัตว์ (Quarantine) และ ความมั่นคง (Security) เพื่อพัฒนาการค้าชายแดน และอำนวยความสะดวกในการสัญจรข้ามแดนให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕.๓ กฎหมาย

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.

๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา

๕ “ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง กำหนด ค่าธรรมเนียมกับค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และ กำหนด กิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ” ซึ่งการที่ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เกิดจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ ๘๗/๒๕๕๗ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ดังนั้น การออกประกาศกระทรวงมหาดไทย ภายหลังประกาศ คสช. ฉบับนั้น จำเป็นต้องให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ลงนามร่วมกันในประกาศกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๑๑ “บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาในหรือออกไปตามช่องทาง ด้านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานีหรือท้องที่และตาม กำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๒๓ “เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ จะต้อง นำพาหนะเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทาง ด้านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานีหรือท้องที่และตาม กำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินกิจกรรมตามแนวชายแดนอันอาจทำลายหรือส่งผลเปลี่ยนแปลงเส้นเขตแดน

การดำเนินการใด ๆ จะต้องระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายและผลกระทบต่อความมั่นคง โดยต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด

(๑) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ เรื่อง ผลกระทบจากการก่อสร้างถนนเลียบริมแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย บริเวณอำเภอเบตง จังหวัดยะลาความว่า “คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลกระทบจากการก่อสร้างถนนเลียบริมแนวชายแดนไทย - มาเลเซีย บริเวณ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ และเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการปฏิบัติการกิจ

ในการรักษาความมั่นคงตามชายแดน โดยให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบในการก่อสร้าง ถนนหรือกระทำกิจการใด ๆ ตามบริเวณชายแดนถือเป็นแนวทางปฏิบัติว่าในอนาคตต่อไปหากจะมีการก่อสร้าง ถนนหรือกระทำกิจการใด ๆ ตามบริเวณชายแดน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบ ได้ประสานกับกองบัญชาการทหารสูงสุด โดยกรมแผนที่ทหารและกรมสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกันตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอเป็นกรณีพิเศษ”

(๒) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เรื่อง การระงับการก่อสร้างถนน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ความที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการต่างประเทศ เสนอให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ คงถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการก่อสร้างถนน หรือกระทำกิจการใด ๆ ตามบริเวณชายแดน โดยให้ส่วน ราชการที่รับผิดชอบการก่อสร้างถนนหรือกระทำกิจการใด ๆ บริเวณชายแดน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสันปัน น้ำและหลักเขตแดนต้องประสานกับกรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด และกรมสนธิสัญญาและ กฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อร่วมตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการ ทั้งนี้ หากมีพื้นที่ ในจุดใดในบริเวณชายแดนที่จำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาให้ เหมาะสม และไม่มีประเด็นข้อโต้แย้งที่จะ ดำเนินการดังกล่าว ให้ผ่อนผันให้ดำเนินการไปได้ตามความจำเป็นในแต่ละกรณี”

๕.๔ ประสิทธิภาพของกระบวนการ ระดับความสำเร็จของกระบวนการทำงานในแต่ละขั้นตอน การทำงานที่สามารถจัดทำได้ตามแผนงานหรือกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

๕.๕ ความคุ้มค่าและการลดต้นทุน ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ง่าย สะดวกรวดเร็ว และ ไม่ซับซ้อน เพื่อให้การดำเนินการเกิดความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์กร

๖. ความท้าทาย (ความยาก) ของกระบวนการ

๖.๑ หน่วยงานในพื้นที่ไม่เข้าใจแนวทางปฏิบัติในการเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดน

๖.๒ ขาดการบูรณาการ ทั้งด้านข้อมูล ความรู้ และการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๗. แนวทางในการออกแบบกระบวนการ (Flow Chart)

ประเภทและหลักเกณฑ์การเปิดจุดผ่านแดน

จุดผ่านแดนถาวร

การเปิดจุดผ่านแดนถาวรเป็นการตกลงใจในระดับนโยบายของรัฐบาล และเป็นความเห็นพ้อง ต้องกันของทั้งสองประเทศอย่างเป็นทางการ เพื่อประโยชน์ต่อการค้าและการสัญจรของบุคคล ยานพาหนะ รวมทั้ง การเดินทางเข้า-ออกของบุคคลจากประเทศที่สาม โดยเป็นไปตามระบบสากลเกี่ยวกับการเดินทางและความตกลงในการสัญจรข้ามแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีปัจจัยและหลักเกณฑ์ประกอบการ พิจารณา ดังนี้

๑) จุดดังกล่าวมีปริมาณการค้าและการเดินทางเข้า-ออกของบุคคลมากและสม่ำเสมอหรือเป็นพื้นที่ ที่ทั้งสองประเทศมีโครงการพัฒนาด้านการเศรษฐกิจการค้าหรืออื่น ๆ ที่สำคัญ

๒) มีความพร้อมหรือมีศักยภาพด้านการคมนาคม โดยเฉพาะการเป็นจุดหรือช่องทางเชื่อมโยงด้าน การคมนาคมกับเมืองหลักของแต่ละประเทศหรือเป็นเส้นทางเชื่อมโยงการคมนาคมในระดับภูมิภาคหรืออนุ ภูมิภาค

๓) มีความพร้อมของส่วนราชการ หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปกำกับดูแล อำนวยความสะดวกและปฏิบัติงาน รวมทั้งสถานที่ปฏิบัติงาน ระเบียบ กฎเกณฑ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและ ประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้การบริหารจัดการ ณ บริเวณดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ควรพิจารณาประกอบกับการพิจารณาในจุดอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงหรือมีความเกี่ยวพันพร้อมกันในภาพรวมเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดหรือการลงทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๕) เป็นจุดที่ไม่มีปัญหาต่างๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงทั้งก่อนและหลังเปิดจุดผ่านแดนถาวรแล้ว หรือหากมีก็ต้องได้รับการแก้ไข

๖) การก่อสร้างหรือดำเนินการใด ๆ ตามบริเวณจุดผ่านแดนให้ระมัดระวังมิให้เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน และให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด

จุดผ่านแดนชั่วคราว

๑) การเปิดเป็นการเฉพาะกิจเพื่อเหตุฉุกเฉินจำเป็นเฉพาะคราวเท่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการค้าและในบริเวณนั้นหรือบริเวณใกล้เคียงไม่มีจุดผ่านแดนประเภทอื่นหรือมีแต่ไม่สามารถใช้หรือไม่เหมาะสมกับการใช้ด้วยด้วยเหตุผลต่าง ๆ

๒) การก่อสร้างหรือการดำเนินการใด ๆ ตามบริเวณจุดผ่านแดนให้ระมัดระวังมิให้เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน และให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด

จุดผ่อนปรนการค้า

๑) เป็นการเปิดเพื่อการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ชายแดนทั้งสองประเทศ โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไปดำเนินการ โดยมีภาระบุงเงินค่าใช้จ่ายของจุดผ่อนปรนการค้าในแต่ละแห่งให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่

๒) ให้ถือเป็นนโยบายสำคัญในการส่งเสริมให้มีจุดผ่อนปรนการค้า เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

๓) การก่อสร้างหรือการดำเนินการใด ๆ ตามบริเวณจุดผ่านแดนให้ระมัดระวังมิให้เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน และให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด

จุดผ่อนปรนพิเศษ

การเปิดจุดผ่อนปรนพิเศษจะต้องเป็นการตกลงใจในระดับนโยบายของรัฐบาลที่จะเปิดจุดผ่านแดนในจุดที่ยังไม่สามารถเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรได้ เพื่อไม่ให้เสียโอกาสที่ประเทศจะได้รับ เพื่อประโยชน์ทางการค้า การท่องเที่ยว และการสัญจรของบุคคลและยานพาหนะ โดยกำหนดเงื่อนไข รายละเอียด และวิธีการปฏิบัติในการใช้ช่องทางเป็นกรณีพิเศษภายใต้กฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง โดยมีปัจจัยและหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณา ดังนี้

๑) จุดดังกล่าวมีปริมาณการค้าและการเดินทางเข้า-ออกของบุคคลมากและสม่ำเสมอหรือเป็นพื้นที่ที่ทั้งสองประเทศมีโครงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้าหรืออื่น ๆ ที่สำคัญ

๒) มีความพร้อมด้านการคมนาคม โดยเฉพาะการเป็นจุดหรือช่องทางเชื่อมโยงด้านการคมนาคมกับเมืองหลักของแต่ละประเทศหรือเป็นเส้นทางเชื่อมโยงการคมนาคมในระดับภูมิภาคหรืออนุภูมิภาค

๓) มีความพร้อมของส่วนราชการ หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปกำกับดูแล อำนวยความสะดวกและปฏิบัติงาน รวมทั้งสถานที่ปฏิบัติงาน ระเบียบ กฎเกณฑ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้การบริหารจัดการ ณ บริเวณดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ควรพิจารณาประกอบกับการพิจารณาในจุดอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงหรือมีความเกี่ยวพันพร้อมกันในภาพรวมเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดหรือการลงทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๕) เป็นจุดที่ไม่มีปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงทั้งก่อนและหลังเปิดจุดผ่านแดนถาวรแล้ว หรือหากมีก็ต้องได้รับการแก้ไข

๖) การก่อสร้างหรือดำเนินการใด ๆ ตามบริเวณจุดผ่านแดนให้ระมัดระวังมิให้เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน และให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด

กระบวนการ(Flow Chart) การเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดนถาวร

กระบวนการ (Flow Chart) การเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดนชั่วคราว

กระบวนการ (Flow Chart) แนวทางปฏิบัติในการเปิดจุดผ่อนปรนการค้า

จังหวัดซึ่งประสงค์จะเปิดจุดผ่านแดนถาวรจัดทำข้อมูลตามหลักเกณฑ์พิจารณาที่สำนักงานสภาพัฒนาการศรษฐกิจ
ได้กำหนดไว้และส่งเรื่องมายังกระทรวงมหาดไทย

หลักเกณฑ์การพิจารณา

๑. เป็นการเปิดเพื่อการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ชายแดนทั้งสองประเทศ โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไปดำเนินการ โดยมีภาระบุญเงื่อนไขที่ชัดเจนของจุดผ่อนปรนการค้าในแต่ละแห่งให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่
๒. ให้ถือเป็นนโยบายสำคัญในการส่งเสริมให้มีจุดผ่อนปรนการค้า เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ
๒. การก่อสร้างหรือดำเนินการใดๆ ตามบริเวณจุดผ่านแดนให้ระมัดระวังมิให้เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน และให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด

กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบข้อมูลของจังหวัดแล้วเสนอเรื่องไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการศรษฐกิจ
เพื่อนำเข้าพิจารณาในคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด-ระงับ หรือปิดจุดผ่านแดนประเภทต่างๆ
(หากข้อมูลไม่ครบถ้วนกระทรวงมหาดไทยจะแจ้งจังหวัดจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ)

สำนักงานสภาพัฒนาการศรษฐกิจเข้าพิจารณาในคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด-ระงับ หรือปิดจุดผ่านแดน
ประเภทต่างๆซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงร่วมพิจารณา

เมื่อคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด-ระงับ หรือปิดจุดผ่านแดนประเภทต่างๆเห็นชอบให้เปิดจุดผ่อนปรนการค้าแล้ว
สำนักงานสภาพัฒนาการศรษฐกิจแจ้งคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและเห็นชอบตามมติคณะอนุกรรมการฯ
และแจ้งกระทรวงมหาดไทยดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงมหาดไทยแจ้งจังหวัดให้ดำเนินการยกกราบประกาศจังหวัด และนำเรียนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศจังหวัดเพื่อเปิดจุดผ่อนปรนการค้า

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
พิจารณาเห็นชอบ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
กราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ

อาศัยอำนาจ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และ ประกาศ คสช. ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗

กระทรวงมหาดไทยแจ้งจังหวัดให้ดำเนินการออกประกาศจังหวัด
และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

๘. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานตามกระบวนการที่ผ่านมา

กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการตามกระบวนการเปิด/ยกระดับจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ โดย เตรียมข้อมูลหรือเตรียมความพร้อมในการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการเปิดหรือยกระดับจุดผ่านแดน ตามหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ ที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติกำหนด

กระบวนการดำเนินงาน

๑. ผัง SIPOC (รายละเอียดตาม SIPOC Model ที่ แนบ)

๒. คำอธิบาย SIPOC (รายละเอียดตาม SIPOC Model ที่แนบ)

๓. รายละเอียดขั้นตอนกระบวนการแต่ละขั้นตอน

๓.๑ เป้าหมายผลผลิต

การเปิดจุดผ่านแดนที่มีความพร้อมตามหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดน ตามที่คณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด ระวัง หรือปิด จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติกำหนด

๓.๒ วิธีการปฏิบัติงาน

๓.๒.๑ จังหวัดชายแดนรวบรวมข้อมูลความเห็นและความพร้อมในการเปิดจุดผ่านแดน ได้แก่ ความพร้อมด้านสภาพพื้นที่ สาธารณูปโภค เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน อุปกรณ์เครื่องใช้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งให้กระทรวงมหาดไทย

- ๑) ผลผลิต : คำขอและข้อมูลประกอบ
- ๒) เป้าหมายผลผลิต : ได้รับคำขอและข้อมูลประกอบ
- ๓) ข้อกำหนดสำคัญ : ได้รับเอกสารครบถ้วน
- ๔) ตัวชี้วัดผลผลิต : ความครบถ้วนของเอกสาร

๓.๒.๒ กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบข้อมูลประกอบการพิจารณาว่าครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด ระวัง หรือปิด จุดผ่านแดนประเภทต่างๆ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กำหนดโดยพิจารณาในภาพรวมได้แก่ ปริมาณการค้า และการเดินทางเข้า – ออก ความพร้อมด้านการคมนาคม ความพร้อมของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การตกลงใจในระดับนโยบายของรัฐบาล ทั้งสองฝ่าย เป็นจุดที่ไม่มีปัญหากระทบต่อความมั่นคง เป็นต้น

- ๑) ระยะเวลา : ๓ วัน
- ๒) ผลผลิต : ข้อมูลประกอบครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการฯ กำหนด
- ๓) เป้าหมายผลผลิต : ข้อมูลครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการฯ กำหนด
- ๔) ข้อกำหนดสำคัญ : ความครบถ้วนของข้อมูล
- ๕) ตัวชี้วัดผลผลิต : ความครบถ้วนของข้อมูล

๓.๒.๓ กระทรวงมหาดไทยเสนอคำขอเปิดจุดผ่านแดนดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด ระวัง หรือปิด จุดผ่านแดนประเภทต่างๆ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ พิจารณา

- ๑) ระยะเวลา : ๒ วัน
- ๒) ผลผลิต : หนังสือแจ้งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาตินำเรื่องเข้าพิจารณา
- ๓) เป้าหมายผลผลิต : มีการบรรจุเรื่องเข้าสู่การพิจารณาคณะอนุกรรมการฯ
- ๔) ข้อกำหนดสำคัญ : ผู้บริหารให้ความเห็นชอบ
- ๕) ตัวชี้วัดผลผลิต : ระยะเวลา

๓.๒.๔ กระทรวงมหาดไทยเข้าร่วมประชุมพิจารณาในการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด ระวัง หรือปิด จุดผ่านแดนประเภทต่างๆ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง

- ๑) ระยะเวลา : ๑ วัน
- ๒) ผลผลิต : ความคิดเห็นที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ

- ก) เป้าหมายผลผลิต : ชี้แจงข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ข) ข้อกำหนดสำคัญ : ความถูกต้องของข้อมูล
- ค) ตัวชี้วัดผลผลิต : ความถูกต้อง

๓.๒.๕ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ แจ้งผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด ระบุ หรือปิด จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ ให้กระทรวงมหาดไทยทราบ และกระทรวงมหาดไทยแจ้งผลพิจารณาให้จังหวัดชายแดนทราบ

- ๑) ระยะเวลา : ๒ วัน
- ๒) ผลผลิต : มติที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ
- ๓) เป้าหมายผลผลิต : ได้รับทราบมติที่ประชุมและแจ้งให้จังหวัดทราบ
- ๔) ข้อกำหนดสำคัญ : มติที่ประชุมมีข้อสรุปที่ชัดเจน
- ๕) ตัวชี้วัดผลผลิต : กระทรวงมหาดไทยและจังหวัดรับทราบผลการประชุม

๓.๒.๖ หากที่ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด ระบุ หรือปิด จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติมีมติเห็นชอบในการเปิดจุดผ่านแดน (๑) กรณีการเปิดจุดผ่อนปรนการค้า กระทรวงมหาดไทยจะเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณามอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการออกประกาศจังหวัดเพื่อเปิดจุดผ่อนปรนการค้าโดยเมื่อเห็นชอบแล้วจะแจ้งจังหวัดเพื่อดำเนินการ (๒ วัน) (จบกระบวนการ) (๒) กรณีจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนพิเศษ กระทรวงมหาดไทยดำเนินการยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๒๓ เสนอคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยพิจารณาตรวจสอบแก้ไข (๒ วัน)

- ๑) ผลผลิต : ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย/ร่างประกาศจังหวัด
- ๒) เป้าหมายผลผลิต ยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย/ร่างประกาศจังหวัดเพื่อเปิดจุดผ่านแดน
- ๓) ข้อกำหนดสำคัญ : ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย/ร่างประกาศจังหวัดเป็นไปตามมติคณะอนุกรรมการฯ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ๔) ตัวชี้วัดผลผลิต : ความถูกต้อง

๓.๒.๗ กระทรวงมหาดไทยปรับแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทยตามคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณา

- ๑) ระยะเวลา : ๑ วัน
- ๒) ผลผลิต : ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย
- ๓) เป้าหมายผลผลิต ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เพื่อประกาศเป็นจุดผ่านแดนมีความถูกต้อง
- ๔) ข้อกำหนดสำคัญ : ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ๕) ตัวชี้วัดผลผลิต : ความถูกต้อง

๓.๒.๘ เสนอประกาศกระทรวงมหาดไทยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาลงนาม

- ๑) ระยะเวลา : ๗ วัน
- ๒) ผลผลิต : ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม
- ๓) เป้าหมายผลผลิต : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย
- ๔) ข้อกำหนดสำคัญ : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบ
- ๕) ตัวชี้วัดผลผลิต : ระยะเวลา

๓.๒.๙ เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในประกาศกระทรวงมหาดไทยแล้ว กระทรวงมหาดไทย ส่งประกาศฯ ไปสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีนำเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาพร้อม ลงนามในประกาศฯ

- ๑) ระยะเวลา : ๒ วัน
- ๒) ผลผลิต : ประกาศกระทรวงมหาดไทย
- ๓) เป้าหมายผลผลิต: นายกรัฐมนตรีร่วมลงนามในประกาศกระทรวงมหาดไทย
- ๔) ข้อกำหนดสำคัญ : นายกรัฐมนตรีเห็นชอบในประกาศกระทรวงมหาดไทย
- ๕) ตัวชี้วัดผลผลิต : ระยะเวลา

๓.๒.๑๐ เมื่อสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีนำเรียนนายกรัฐมนตรีส่งประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งนายกรัฐมนตรีร่วมลงนามแล้วมายังกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการแจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นำประกาศกระทรวงมหาดไทยลงในราชกิจจานุเบกษา พร้อมแจ้งจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

- ๑) ระยะเวลา : ๒ วัน
- ๒) ผลผลิต : การเปิดจุดผ่านแดน
- ๓) เป้าหมายผลผลิต: ประกาศกระทรวงมหาดไทยมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย
- ๔) ข้อกำหนดสำคัญ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำประกาศกระทรวงมหาดไทยลงในราชกิจจานุเบกษา
- ๕) ตัวชี้วัดผลผลิต : ระยะเวลา